

at Christian Colbjørnsen i høi Grad var virksom, for at faae Laugsvæsenet indskrænket, og at han i 1794 foranledigede en Commission, hvori han selv blev Medlem, der skulde undersøge hele Laugsvæsenet, og hvorledes overhovedet hele Næringsvæsenet kunde sættes paa den bedste Fod. De Regjeringsmænd, som vare Medlemmer af denne Commission, stemte temmelig overeens med ham; men Medlemmerne af Magistraten og de Vagere, der vare i Commissionen, holdt paa Laugene. Den endelige Lov, som først udkom den 1de Marts 1800, indeholdt høist betydelige Forandringer i Laugsvæsenet, skjøndt ikke i det Omfang, hvori det var tilfjetet fra Colbjørnsens Side. Det var saaledes en betydelig Forandring i det Gamle, at Enhver, der kunde gjøre Svendesstykke, kunde blive Svend, og Enhver, der kunde gjøre Mesterstykke, kunde blive Mester uden Hensyn til, hvorlænge eller hvor han havde lært det, hvilket først i 1832 er udstrakt til Provindserne, da Forordningen af 1800 blot gjaldt for Kjøbenhavn. Det er vist, at den Tid var der en ikke ringe Grad af Utilfredshed hos Borgerne over denne forøgede Næringsfrihed og der var ingen Stemmer, der offentlig understøttede Regjeringen. Det er vist, at de enkelte Indskrænkninger i Næringsfriheden, der senere skete, ere gaaede ud fra Forslag, der ere gjorte af Communerne, men at de større Friheder fortrinnsviis ere gaaede ud fra Regjeringen. Det har ligeledes viist sig i Stændertiden, at der snarere indkom Andragender, der gik ud paa at indskrænke Næringsfriheden, især paa at gjøre Afstanden mellem Kjøbstæderne og Landet større, end den efterhaanden var bleven, og Regjeringen holdt igjen, og hvad der skete i Retningen af Frihed gik ud fra Regjeringen, navnlig Forordn. om forøget Frihed til Opkjøb af Landmandens Producter, som, efterat den 2 Gange havde været forelagt i Stænderne, senere kom ud under 23de April 1845. Der har dog viist sig en Deel Forandring i Communens Stemning i den senere Tid navnlig i Kjøbenhavns Commune fra den Tid, Communalbestyrelsen fik den Skikkelse, den fik ved Forordningen af 1ste Januar 1840 tildeels nogle faa Aar tidligere, og siden den Tid har der været større Tilbøielig-

hed hos den til at løsne Næringsvæsenet; men imidlertid ere baade Børgerrepræsentanterne og Magistraten dog i denne Henseende gaaede frem med stor Varsomhed, og de vigtige Forslag, som ere skete fra deres Side, ere ogsaa tildeels foranledigede af Cancelliet. Dengang den store Regjeringsforandring skete i 1848, var der 2 Sager angaaende Næringslovgivningen i Kjøbenhavn, som vare saaledes forberedte, og uden Tvivl vilde have været bragte til Ende, naar hiin Forandring ei var foregaaen, nemlig en Lov angaaende Handelsberettigelse i Kjøbenhavn, der i 1846 havde været forelagt Stænderne. Den af Cancelliet forelagte endelige Lov var overeensstemmende med det Stænderne forelagte Udkast i det Væsentlige og havde optaget de af Stænderne foreslaaede Forandringer, dog med nogle enkelte Modificationer. Ligeledes var der en Betænkning givet af en combineret Commission, angaaende Gaandværkslaugene, der var meget vel og grundigt udarbejdet og uden Tvivl vilde være bleven Grundlag for en ny Lov, dersom det var blevet ved Tingenes Orden. Jeg tør ikke gaae videre ind paa denne Sag, som maaffee trætter det ærede Thing; men jeg troede ikke, at jeg burde undlade at gjøre disse Bemærkninger ved Dtringer, som synes at indeholde en Anke mod den forrige Regjering, som efter min Formening er fuldkommen uretsfærdig. Ligesom jeg paa den ene Side ikke troer, at de Regjeringshandling, som have fundet Sted endog i den ældre Tid, vidne om Tilbøielighed til at indskrænke Friheden, men man tværtimod, naar man vil skaffe sig en Oversigt over Forholdene, vil finde, at Regjeringen i de fleste Perioder har netop viist sig omhyggelig for at have Indskrænkning i faa Henseende, saaledes kan jeg ikke antage, at der i Grundloven er nogen Anledning til, at man skulde gaae videre med Hensyn til det her omhandlede Punkt, end man af andre Grunde vilde. Hvad Grundlovens § 88 siger, forekommer mig at være af liden virkelig Betydning, nemlig at alle Indskrænkninger i Erhvervsfriheden skulle være havede, som ikke ere grundede i Almeenvællet. Det er en Sætning, Alle kunne være enige om, og der er blot Spørgsmaal om dens Anvendelse i